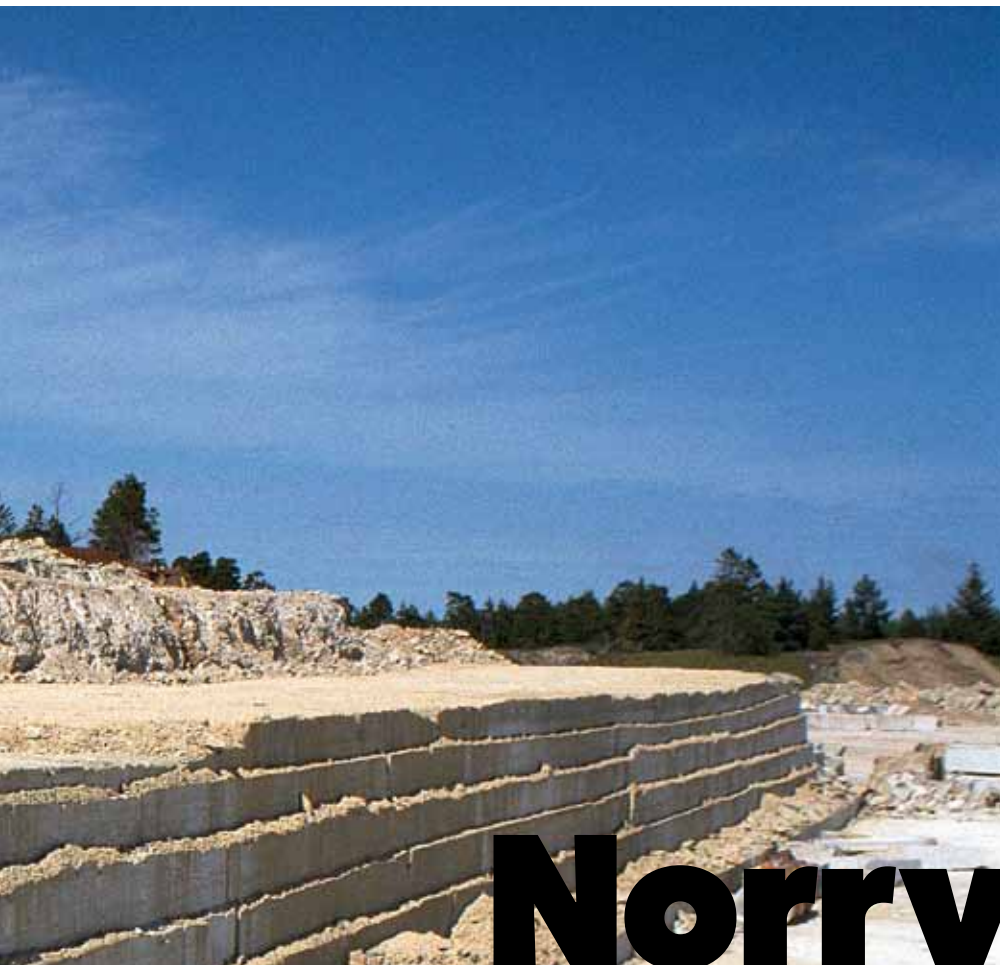

TEXT PETER WILLEBRAND FOTO BENGT A LUNDBERG

FAKTA

Detta är Norrvange kalksten. Den gotländska kalkstenen bildades för 400 miljoner år sedan. Den håller hög kvalitet och missfärgas inte lika lätt som annan sten. Norrvange kalkstenstenbrott ligger tio kilometer norr om Slite. Norrvange används främst till fasadplattor, bänkskivor, fönsterbänkar, dopfuntar, trappor och golvplattor för både inom- och utomhusbruk.

Vanliga ytbearbetningar: Slipad, krysshamrad, polerad, lågerhuggen, diamantfräst, borstad, blästrad och hyvlad.

Norrvange, normalslipad.

Norrvange

Sten har som exportvara en lång svensk historia. Gotländsk kalksten och sandsten var redan under 1100- och 1200-talen populär i länder som Tyskland och Danmark. Under stormaktstiden ökade intresset ännu mer, inte minst blev sandstenen vanlig i Stockholms slottsbyggnader.

Kalksten exporterades främst till länderna runt Östersjön. Gotland var en geografisk knutpunkt för handeln, särskilt under Hansatiden. I dag hittar man gotländsk kalksten i flera städer runt Östersjön, i allt från kolonner till dopfuntar.

ENLIGT HISTORIEKRIVNINGEN började kalkstenen brytas redan under 800-talet, men det skulle dröja till mitten av 1000-talet innan den fick en större betydelse för Gotland. Små och grunda brott förekom överallt på ön. I dag räknar man med att det finns över femhundra lämningar från kalkstensbrott.

Kalksten är en fortsatt stor exportvara för Gotland. I dag är Norrvange det största kalkbrottet. Det ligger i den så

kallade Sliteformationen som sträcker sig upp mot Fårösund.

– Norrvange är ett sent tillskott till historien. Det var först på 30-talet som man började bryta sten industriellt här. År 1961 tog Slite Stenhuggeri över driften och började framför allt bryta blocksten, säger Thomas Lövgren, vd för Slite Stenhuggeri.

DET SOM BLAND annat utmärker Norrvange kalksten är just möjligheten att få ut stora block.

– Den är massiv och tjockbankad sten som gör att du får ut en homogen sten som är 110 centimeter i tjocklek. Det är mycket större än de flesta andra kalkstensstyper och ett mått som vi anpassat våra sågar efter, säger Thomas Lövgren.

Täkttillståndet sätter en gräns på 4 000 kubik per år.

– Vi producerar cirka 30 000 kvadratmeter per år. Andelen som går på export varierar med projekten. Just nu ligger exporten på cirka 40 procent, merparten går till Danmark, bland annat till Tivolis andra etapp. Vi ska också leverera till den

amerikanska ambassaden i Köpenhamn. Det blir även stora leveranser till den nya Metron i Köpenhamn som börjar byggas under 2016. Två stora svenska projekt är Nordeas nya huvudkontor Mästerhuset och den nya stadsdelen Kvarnholmen, båda i Stockholm.

– Entreprenörerna som jobbar med Kvarnholmen beställer sten till allt från trappor till fönsterbänkar.

EFTERFRÅGAN PÅ Norrvange kalksten är annars relativt okänslig för konjunkturen, konstaterar han.

– Förutom sin specifika färg har den en hög teknisk kvalitet som överträffar andra liknande kalkstenar från till exempel Portugal och Tyskland.

Stenhuggeriet omsatte förra året runt 12,5 miljoner kronor och hade 16 anställda.

– Förra året investerade vi även i ny klingsåg och linsåg som gjort att vi kan fördubbla kapaciteten. Vi ser även över möjligheten att öppna upp ett nytt brott i Bro, som ligger inom vårt område, säger Thomas Lövgren. ■